

SEX=БАЛЯСЫ

ПАЛЬЦАМ У НЕБА

«Я падару табе зорку!» Мы ўглядаемся ў начное неба, шукаючы, як нам падаецца, самую яркую з іх, каб потым радасна паказаць на яе. Насамрэч, не маючы спецыяльных ведаў, даволі складана выбраць менавіта такую. Ну, дык падарунак таксама сімвалічны, праўда? («Чаму ты не дорыш мне кветкі? — Я дару табе ўвесь свет! Ідзі, нюхай кветкі на вуліцы!») Увогуле, патрапіць тым самым пальцам у неба прасцей за ўсё з жанчынай. Прадугадаць яе жаданне вельмі часта бывае проста нерэальна. («Калі жанчына просіць пакінуць яе адну — пакінь яе адну. Толькі ні ў якім разе не пакідай яе адну. Удачы, карацей!») Юнакам часам застаецца толькі паспачуваць. У такой сітуацыі, мабыць, можа дапамагчы толькі рашучасць і націск. («Каб пацвердзіць сур'езнасць сваіх намераў, Антон прыйшоў на першае спатканне з саджанцам, цаглянай і без прэзерватыва») Ну, дык тое ўсё — пацупці, эмоцыі.

Але бывае, што ўражанне, быццам тыцнулі пальцам у неба, застаецца ад навуковых даследаванняў. («Я забыўся, ты курыш ці кінула? — Не пачынала!») у наш час гучыць дзіўна?») Вось нядаўна амерыканскія вучоныя з Інстытута імя Кіносі па вывучэнні сексу, гендару і рэпрадукцыі (адна назва ўражвае, праўда?) прадставілі інфармацыю пра тое, як часта людзям таго ці іншага ўзросту варта ўступаць у інтымную сувязь. Ні больш ні менш! У сеціве тут жа з'явіўся фэйк: у вусны вядомага сваімі выказваннямі на тэму сексу расійскага дэпутата Мізулінай уклалі прапанову ўвесці адказнасць за невыкананне шлюбнага абавязку. (З адэскага гумару. «Фіма, шо вы мне ўсё падміргваеце? — Гэта нервовы цік. — Фіма, вы падманшчыкі і нягоднікі. Я ўжо настроілася!»)

Дык вось, для паўналетніх людзей, якія яшчэ не дасягнулі 30-гадовага ўзросту, у якасці аптымальнай колькасці сексу вучоныя назвалі 119 разоў, гэта значыць, прыкладна два разы ў тыдзень. Як паказала іншае даследаванне, праведзенае ўжо спецыялістамі Універсітэта Уілкса ў Пенсільваніі, такая частата, у прыватнасці, «нейкім чынам можа садзейнічаць умацаванню імунітэту». І хаця расшыфравкі гэтым словам не даецца, думаю, у любым выпадку гэта нашмат карысней, чым «качаць прэс кашлем». Інфармацыя аб перыядах ад 30 да 39 гадоў і ад 40 да 49 гадоў уяўляе сабой не столькі рэкамендацыю, колькі проста сярэдні вынік, які можа, на думку даследчыкаў, паслужыць своеасаблівым арыенцірам. («І як ты ў ложку? — Змяшчаюся») А для больш сталага пакалення статыстыка ўвогуле не прыводзіцца. («Старэем... Глядзелі з жонкай фільм «для дарослых». Вельмі спадабаўся дызайн спальні, плітка ў ваннай пакоі і стол на кухні...»)

Пальцам у неба, на мой погляд, у чарговы раз тыцнулі і арганізатары штогадовай (?) літаратурнай прэміі за... самае горшае апісанне сексу. На гэты раз ім стаў адзін італьянскі пісьменнік. Але справа не ў ім, а ў самой прэміі. Калі б яе давалі за высокамастацкі твор, тады адна справа, а так... («Слухай, у мяне такое ўражанне, што нашы з табой стасункі будавалі гасстарбайтары») Пра Алу Пугачову нядаўна паведамілі, што яна быццам бы вяртаецца на вялікую сцэну. З гэтай нагоды прымаданна прэзентавала «антыкрызісную песню» пад назвай «Капеечка». Там ёсць такія словы:

Фота Сяргея Нікальчыча.

«Нам усім патрэбная капеечка, на тое ды на сёе, зімою целагрэчка, а летам эскімо...» Вы ўяўляеце сабе чалавека, які жыве ў самым сапраўдным замку, у целагрэчцы? («Не было б шчасця, ды няшчасце дапамагло. Тоўстая дзяўчына не змагла выкінуцца з акна».)

Палец, як высветлілася нядаўна, увогуле нашмат больш многафункцыянальная частка цела, чым многія думалі. У сеціве адна блогерка запусціла новы эратычны флэш-моб, які ў адвольным перакладзе гучыць як «сэлфі аднаго пальца». Сэнс флэш-мобу ў тым, што цалкам аголеная дзяўчына сама сябе здымае ў люстэрку, выставіўшы перад сабой гарызантальна

Вы ўяўляеце сабе чалавека, які жыве ў самым сапраўдным замку, у целагрэчцы?

палец. За кошт адлюстравання на здымку ён прыкрывае і грудзі, і ніз жывата ў дзяўчыны. Фатаграфія за кошт аптычных законаў атрымліваецца быццам цнатліва. («У вас у рэзюме сказана, што ваш моцны бок — таямнічасць. Хочаце што-небудзь дадаць? — Не...») Ну, і як часта бывае апошнім часам з рознага кшталту дзявочымі флэш-мобамі, іх тут жа пачалі парадзіраваць хлопцы. Яны таксама сталі здымацца аголенымі, прыкрываючыся ў люстэрку вертыкальна размешчанай цукеркай. Вось ужо сапраўды як у анекдотце. «Клоун пасля сексу скруціў з прэзерватыва сабачку».

...Еду ў вагоне метро, трымаюся за поручань і пішу ў галаве гэтыя самыя нататкі. Жарт у думках чапляецца за жыццёвы прыклад, прыклад — за анекдот... Адчуваю сябе, як той казаў, на сваёй хвалі. «Сядайце, калі ласка» — вяртае мяне з нябёсаў на зямлю хлопец, спрабуючы наступіць месца. Відавочна, што яго ў зман увяла мая барада. Візавы, мабыць, і не здагадваецца, што сівізна ў валасах можа з'явіцца нават у 30 гадоў. (Як жартавалі ў КВЗ, «душой я малады, мяне цела старыць») Ці пакрыўдзіўся я? Зусім не, атрымалася ж усё ў кантэксце нататка. А хлопец без сумненняў быў першакурснікам. Ведаеце, іх вельмі лёгка ў першы паўгода вучобы вылічыць па наводзінах у грамадскім транспарце. Яны саступаюць месца ўсім, хто знешне падаецца хоць бы крыху старэйшымі за іх. Шкада, што вельмі хутка гэта добрая звычка знікае...

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«Быць паэтам — гэта хранічная хвароба»

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Складана свае вершы вычыць на памяць?

— Яны самі запамінаюцца. Адзіная цяжкасць у тым, што іх зараз стала вельмі многа, і я часам забываюся, якія тэксты ў мяне ёсць. Таму, каб успомніць, што ёсць такі верш, мне трэба пагартаць кнігу. Але ў прынцыпе, я ўсе ведаю на памяць. Калі пішу, можа тысячу разоў кожны тэкст прагаворваю пра сябе, падбіраючы кожны гук. Я яго не магу не запомніць. Не разумею паэтаў, якія не ведаюць сваіх вершаў на памяць. Магчыма, мне прасцей іх запамінаць, бо пішу рыфмаванія творы, яны — як песня. А тым, хто піша верлібры, сапраўды складаней іх запомніць.

— А як з усёй колькасці вершаў выбіраеце сэт-ліст на кожнае выступленне?

— Па настроі. Які ў мяне сёння настрой, так і складаю тэксты адзін за адным. У прынцыпе, кожнае выступленне — гэта імпрывізацыя, але прыкладны парадак вершаў ведаю. На самоце мне трэба крыху падумаць, якія вершы я сёння магу прачытаць. Быў выпадак, калі выбрала вельмі асабісты, цяжкі для мяне верш і не змагла яго прачытаць — камяк у горле перашкодзіў. Таму разумею, што больш так рабіць не буду.

«Калі ты паэт, ты мусіш пражыць напоўніцу сваё жыццё, да дробязяў. Тады і вершы пойдучь самі, ад іх нікуды не дзенешся».

— Кажэце, што досыць доўга пішаце кожны верш. У які момант разумеете, што ён гатовы, больш нічога дапрацоўваць не трэба?

— Па-рознаму бывае. Некаторыя вершы ты ўжо напісаў, табе ўсё падабаецца, а пазней пачынаеш глыбей разглядаць і перапрацоўваць. Так можна яшчэ варыянтаў 200 прыдумаць, а потым зноў вярнуцца да самага першага. Я ўвесь час сабе начытваю твор, калі мяне нешта чапляе. Гэта як у сталяра, які габлюе дрэва. Таму і чытаю-дапрацоўваю, пакуль не разумею, што верш стаў гладзенькі, як снежны камяк.

— Вас таксама называюць паэтам, які стварае новыя словы. Як яны прыходзяць?

— Наўмысна іх не прыдумваю, штучнай мовы не прымаю. Словы не мусяць выглядаць ненатуральна. Напрыклад, ёсць у мяне такі радок — «зарастае ўспамінікам шчасце». А як па-іншаму такі стан можна назваць? Гэтае слова выглядае арганічна. Таксама як і вобраз «свет невыгаўкны» — калі ў чалавека ён невымоўны, то як можна сказаць пра сабаку? Толькі так. Ніякага эпа-тажу, наўмыснасці няма. Штуршком і натхненнем на стварэнне новых слоў стала знаёмства з паэтам і перакладчыкам Ігарам Куліковым. Ён мяне ўразіў сваёй свабодай у абыходжанні са словамі. Раней, калі да мяне прыходзіла новае слова, я правярала па слоўніку: калі яго там не знаходзіла, то вырашала не выкарыстоўваць, увесь час заганяла сябе ў нейкія межы. А вось Ігар разам

з Міхасём Баярыным дапамаглі зразумець: абсалютна нармальна, калі мова жыве сваім жыццём, мае свае рэсурсы, словатворчы патэнцыял. Асабліва калі мы кажам пра паэзію.

— Кніга «Маё невымаўля» была досыць прыхільна сустрэтая публікай і крытыкамі. Чакалі такой рэакцыі?

— Водгукі мне не настолькі важныя. Істотна тое, як я сама ацэньваю сваю работу. Да гэтай кнігі я ставілася вельмі сур'езна, бо першыя дзве былі спантанна, мне выпадкова прапанавалі іх скласці і выдаць. «Маё невымаўля» я выношвала гадамі і сапраўды хацела зрабіць кнігу такой, каб было не сорамна, каб з першага да апошняга радка я была ўпэўненая. Хоць цяпер усё адно нешта пачынае не падабацца. Калі б нават кнігу не сустрэлі прыхільна, я б ведала, што зрабіла яе такой, якой хацела. Што да папярэдніх дзвюх, то падчас выступленняў я цяпер фактычна не чытаю вершаў з іх. Яны не адгукаюцца ўва мне. У прынцыпе, тэксты неаблагія, але цяпер я так не пісала б. Пакінула б літаральна некалькі радкоў.

— Верш «Горадзе наш» стаў песняй у выкананні гурта «Сон-трава». Як вы паставіліся да такой інтэрпрэтацыі і да самой ідэі пакласці гэты тэкст на музыку?

— Калі мне толькі прапанавалі і спыталіся дазволу на тое, каб напісаць кампазіцыю на мой верш, я была настроеная крыху скептычна. Лічыла, што песня ніколі не атрымаецца такой, як я задумала. Кожны аўтар бачыць па-свойму. Але ў выніку атрымалася ўсё нават лепш, чым магло быць. Калі я пачула песню, то зразумела: яна мусіць выглядаць акурат так, усё атрымалася вельмі маё. Наша знаёмства з «Сон-травой» — новы этап у творчасці, нейкае акрыленне. Я заўсёды хацела спяваць, займацца музыкай, але я гэтага не ўмею. З'явіўся чалавек, які можа мае вершы зрабіць песнямі, я вельмі рада гэтаму. Мы працягваем сумесную працу і маем ужо многа кампазіцый. Іх хопіць нават на альбом, рыхтуем і асобную канцэртную праграму.

— Ужо згадвалі паэта Ігара Кулікова. Каго яшчэ з сучасных паэтаў, празаікаў вы чытаеце, сочыце за іх творчасцю?

— Я прозы амаль не чытаю. Калі і чытаю, то вельмі рэдка на мяне нешта вельмі моцна ўздзейнічае. Што да паэзіі, шаную творчасць Віктара Жыбуля,

ён для мяне вельмі глабальны паэт, геній. Такое ж адчуванне і ад вершаў Андрэя Адамовіча. Чытаю творы Таціяны Нядбай, Віталія Рыжкова, Марыі Мартысевич. Многа добрых паэтаў, якія пішуць па-руску, напрыклад Георгій Барташ, Яўген Бясчасны, Сабіна Брыло, Ліна Казакова, Дзмітрый Строцаў. Вельмі радуся, калі чытаю добрыя вершы. Удалы твор іншага паэта ўспрымаю як сваю перамогу.

— Няўжо няма зайздрасці, што гэты ўдалы верш напісалі не вы?

— Не. Святлана Бень неяк казала ў інтэрв'ю, што можа працаваць, толькі калі ўсё дрэнна, нічога цікавага не адбываецца. Калі ўсё добра, то проста атрымліваеш задавальненне, і самой не так і важна нешта рабіць — яно проста робіцца. Я не вельмі веру ў аўтара, яго «я». Думаю, што мы — толькі праваднікі-рэдактары, бяром ідэі з агульнага космасу і па-свойму іх перадаём. Наша асабістае — толькі тэмперамент, жыццёвы досвед, якія і складаюць аўтарскі стыль.

«Некаторыя вершы ты ўжо напісаў, табе ўсё падабаецца, а пазней пачынаеш глыбей разглядаць і перапрацоўваць. Так можна яшчэ варыянтаў 200 прыдумаць, а потым зноў вярнуцца да самага першага».

— Якія парады вы далі б маладому чалавеку, які хоча пісаць вершы?

— Трэба жыць. Калі ты паэт, ты мусіш пражыць напоўніцу сваё жыццё, да дробязяў. Тады і вершы пойдучь самі, ад іх нікуды не дзенешся. Стварэнне вершаў — амаль фізіялагічны працэс. Вершы проста выходзяць з цябе, немагчыма сябе прымусяць не пісаць. Трэба быць чалавекам пільным, уважлівым да людзей, да пацупцяў, ветру, кветкаў, матылька. Жыццё такое разнастайнае, што калі проста супакоіцца і яго назіраць — дзіву дашся. Каб быць паэтам — больш нічога не трэба. Гэта як хранічная хвароба, якая з табой заўсёды. Важна таксама любіць іншых і чытаць іншых аўтараў. І калі казаць пра паэзію, варта памятаць пра работу са словамі. Іншыя паэты робяць нас чуллывымі да слова, амаль ювелірамі.

Марына ВЕСЯЛУХА.
vesialuha@vziazda.by

ЧЫРВОНКА
Чырвоная змена

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты —

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»,
грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».
Першы намеснік дырэктара — галоўнага рэдактара
Алена Леанідаўна ЛІАЎКОВІЧ.

Адказныя за выпуск: рэдактар аддзела
Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41.
e-mail: info@vziazda.by

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве
«Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009.
220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.
Тыраж 20.008.
Нумар падпісаны ў 19.30 21.12.2016 г.